

Egy pofon utóélete

Lassan hatvan év telt el már a pofon elcsattanása óta. A szenvedő alany fizikai fájdalma nem lenne említésre méltó, hiszen a 10-12 éves srácok között gyakran fordulnak elő viták, civakodások, s olykor néhány pofon is elcsattan. A tettes viselkedése ezúttal azonban olyan kihívó volt, hogy a sértett lelkében nehezen gyógyuló sebet ejtett.

Hamisíthatlan forró nyár volt. Emberek, állatok egyaránt szenvedtek a szokatlan hőségtől. A környéken sehol egy strand, vagy tavacska, ahol a hőség érzetét enyhíteni lehetett volna. A leleményes falusi gyerekek azonban e célra felfedezték a kertek aljában csörgedező patakot. Hogy a sekély vízben fürödni lehessen, ásóval, kapával gátat emeltek, melynek eredményeként a víz szintje egy méterre emelkedett. A fürdési lehetőség híre – a gazdák bánatára – hamar elterjedt a gyerekek körében. A fürdőruha faluhelyen még nemigen volt divatban, a lányok nem látogatták az alkalmi strandot. A fiúk némelyike klottgatyát viselt, de legtöbbjük ádámkosztümben ugrándozott a zavaros vízben.

Az érintett gazdák panaszt tettek a községi bírónál, szerintük a kölykök annyira összetapossák a füvet a rétjűkön, hogy nem lehet kaszálni. Megbízták a mezőőrt, hogy a fiúkat zavarja el a rétről. A határ őrzőjének ez irányú fáradozása hiábavalónak bizonyult, a srácok nem tágtottak: bolondját jártatták az idős emberrel... A község szolgája – tekintélyét megóvando – egy trükkhöz folyamodott: megleste hol rejtik a fiúk a ruhájukat. A fűzfabokrok között észrevétlenül „ruhatárukhoz” lopakodott, felnyalábolta a göncöt és tárgyi bizonyítékként elvitte a bíróhoz... A meglepődött legénykék kénytelenek voltak meztelenül megjelenni a bíró előtt.

Megalázásuk ellenére sem mondtak le a fürdésről. Valahányszor lebontották a gátat, újból felépítették... A község előljárói végül belátták, hogy az okozott kár mégsem olyan nagy, mint némelyik gazda állította, s szemet hunytak a dolog felett. Estéknént még a felnőtt férfiak is a patakban mosták le az aratási munkákban bőrükbe ivódott port és verítéket.

Egyik nap *Stranszky* Tibor – a jegyző fia – is megjelent a pataknál. Finom, vessző bőre elütött a napbarnított, sárral összekent srákokétól. A fiú röstellt meztelenre vetközni, fürdőnadrágban ült a patak szélén, lábait a vízbe lógatta. Iskolatársai nem igen kedvelték, mivel lenézte őket. A magyar nyelvvel nehezen birkózó németajkú gyerekeket gyakran kigúnyolta. A sváb fiúk közül – a „strand” létrehozását is kezdeményező *Cziegler* Tóni volt a legvakmerőbb. A magyar nyelvvel ugyan ő is nehezen bírt, humorérzéke azonban sosem hagyta cserben. Egyik alkalommal késve érkezett az iskolába. A tanító kérdésére – miért késett – azt felelte: Édesanyám nem volt megfőzve. A *Stranszky* fiú valamivel később némi gúnnnyal a hangjában megkérdezte tőle:

Na, Tóni, megfőtt már az anyád?

Nem, az én apám megfőzte te anyád... – replikázott Tóni.

Miközben a *Stranszky* fiú azon töprengett, hogy bele lépjen-e a vízbe, vagy sem, két kéz nyúlt feléje – a víz alól – és a lábánál fogva belerántotta őt a patakba. A meglepetéstől alig térve magához, valami hideg tárgyat érzett a lába között, ami a bőrét kaparta. Fürdőnadrágját letolván egy béka ugrott ki a combja között. A jelenet láttán harsány nevetés tört ki a srácok körében. A fiú megszégyenülten a köldökéig érő vízben, tekintetét ségélykérően járatta körbe, abban a reményben, hátha valaki védelmére kel. A tekintetekből inkább kárörömet mintsem együttérzést olvasott ki. Dühösen elhagyta a helyszínt.

Megálljatok ezt még meg fogjátok keserülni! – szólt vissza fenyegetően távozásakor.

Vasárnap lévén, a szentmise után az emberek kissé elidőztek még a templom előtti téren – mindennapi gondjaikat megosztani egymás között. A gesztenyefák árnyékában *Stranszky* Béla főjegyző a közeli birtokukról érkező *Erdei* gróffal és feleségével beszélgetett. A jegyző fia Tibi, kissé távolabb leányukat, a grófkisasszonyt szórakoztatta. A két család baráti kapcsolatban állt egymással. A *Stranszky* fiú mindenáron imponálni akart, a női bájjait még csak sejtető, csinos fruska előtt. Szellemességét fitogtatva hihetetlennek tűnő dolgokat mesélt a lánynak, aki ámulva hallgatta „lovagját”. Édesanyja, a grófné anyai éberséggel figyelte őket.

A grófék hintója közeledett a térhez. A templom előtt ácsorgó legénykék vágyakozva mustrálták a pompás fogatot, a csillogó-villogó szerszámot a tánc lépésben toporgó lovakon... A báméskodó fiúk között *Stranszky* Tibor megpillantotta *Lutring* Stefit, aki jelen volt a pataknál történetknél.

– Hé, te! *Lutring*, gyere ide! – szólította magához a fiút. Stefi nem volt hajlandó engedelmessé válni a pökhendi felszólításnak, fityiszt mutatott feléje. A „vérig sértett” *Stranszky* hirtelen a fiú elé ugrott, megragadta ingének gallérját...

– Most megvagy, te rohadt disznó! – ripakodott a mit sem sejtő fiúra. – Mondd, miért dugtad azt a békát a

nadrágomba?! Válaszra sem várva arcul ütötte a meglepődött Stefit. A Lutring fiú a pofonra ösztönösen reagált: hirtelen megrúgta támadóját. Meztelen lábával a Stranszky fiú gondosan kivasalt nadrágját találta el, amelyen lábanyomának körvonala, mint egy bélyegző lenyomata, ottmaradt.

– Mi volt ez? – kérdezte a lány meglepődve a hozzá visszatérő Stranszky fiút.

– Ezekkel a szemtelen fickókkal csak így kell bánni! Túl sokat megengednek maguknak... – magyarázta a lánynak diadalit-tasan.

Stefi megalázva érezte magát. Nem is a pofon, inkább a szégyen égette az arcát.

– Menj oda és add vissza neki! Mit gondolsz a kölyök? – biztatta valaki a jelenlevők közül. A fiú nem akart a templom előtt botrányt rendezni, csak annyit mondott a gúnyosan vigyorgó Stranszkyknak: – Ezt a pofont duplán vissza fogod kapni, ezt jól jegyezd meg!

Stefi barátai elhatározták, hogy sérelmét meg fogják bosszulni. Napokig lesték a tettest, kerestek egy alkalmas helyet, ahol elégtételt szerezhetnek. Az idő azonban rövidnek bizonyult: eljött a szeptember az iskolakez-dés ideje. A hat elemi elvégzett gyermekek legtöbbje cselédnek, inasnak szegődött. A módosabb gazdák fiai a földet művelték. A lányok a házasságkötésükig – hogy némi önállóságra tegyenek szert – úri családoknál szol-gáltak. Stranszky Tibor a budapesti kadétiskolába került – őt a katonatiszti pálya vonzotta...

Közelgett a háború, amely sokmilliók életét követelte, s befolyásolta valamennyi ember további sorsát.

A harcokat túlélő falusi közösség egykori lakói jelenleg az egész világon szétszóródva élnek. A Stranszky csa-lád a közelgő front elől nyugatra menekült. Tibor vágya – hogy katonatiszt lehessen – nem vált valóra. Tanulmányait Németországban folytatta; építésmérnökként dolgozott az NSzK-ban. A vakmerő Cziegler Tóni ha-lálos balesetet szenvedett. A mindenre kíváncsi fiú egy gránátot próbált szétszerelni, ami a kezében felrobbant, rajta kívül még két gyerek halálát okozva.

A politikai rendszerváltozás után, a 90-es években Stranszky Tibor többször megjelent a községben. A szülő-föld iránti nosztalgia vonzotta gyermekkorának helyszínére. Nyugdíjasként családi házat vásárolt a háború utá-ni években épült lakótelepen.

Stranszky az őslakosok közül kevés embert ismert fel. Azon csodálkozott a legjobban, hogy manapság az itt lakók körében már alig hallani német szavakat, dacára annak, hogy úgy hatvan éve még alig tudtak magyarul az emberek. Egyik nap az utcán Lutring István jött vele szembe. Stranszky német nyelven köszöntötte a közeledő férfit.

– Elnézést uram, ne haragudjon, hogy megszólítom! Tudom, hogy maga idevalósi, de a nevére nem tudok rá-jönni, hiszen már több mint ötven éve külföldön élek – állította meg miközben kezét nyújtotta bemutatkozás-ként.

A megszólított jól tudta kivel áll szemben – a régi emlék villámként nyilallt az agyába – a feléje nyújtott kez-et tiltakozásképpen eltolta magától, erősen Stranszky szemébe nézett és magyarul válaszolt: – Ha én most egy hatal-mas pofont lekevernék – amit meg is érdemelnél – rögtön eszedbe jutna, hogy ki vagyok én! Kezét fenyegetésképpen felemel-te. Stranszkyknak azonnal „leesett a tantusz”: rögtön megértette, merről fúj a szél.

– Ach so! Most már ismerlek – szólalt meg hirtelen meglepődve.

– Csak nem akarsz egy száz éve történt gyerekes csíny miatt most agyonverni?! De ha mindenáron bosszút akarsz állni, ám tes-sék! – s arcát támadója felé fordította, hogy ígéretét valóra válthassa. Lutringot ez a váratlan gesztus teljesen le-fegyverezte. Dúhe nyomban elszállt. Kezét nyújtott haragosának, majd megkérdezte tőle: – Mondd meg nekem őszintén, tudtad, hogy ki volt a tettes?! – Csak később tudtam meg, de nagyon sajnálom, kérlek, bocsáss meg utólag! Az igazi tet-test haló poraiban is megkövetem.

Tarján, 1998

König Róbert fametszete